

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 13 december 2018

Mål nr

B 1605-18

PARTER

Klagande

Riksåklagaren
Box 5553
114 85 Stockholm

Motpart

JH

Ombud och offentlig försvarare: Advokat K-OS

SAKEN

Narkotikabrott

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Västra Sveriges dom 2018-02-27 i mål B 5003-17

DOMSLUT

Högsta domstolen förklarar att de av JH innehavda förpackningarna med pulver från växten *Mimosa hostilis*, som innehåller det narkotikaklassificerade ämnet DMT, utgör en beredning i psykotropkonventionens mening genom att ha avdelats i doser samt till följd därav ska anses som narkotika enligt 8 § narkotikastrafflagen (1968:64). Högsta domstolen förklarar också att de av JH innehavda förpackningarna med torkade växtdelar från växten *Diploteris cabrerana*, som också den innehåller DMT, inte utgör en beredning i konventionens mening och därför inte ska anses som narkotika.

Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd rörande målet i övrigt.

Högsta domstolen fastställer hovrättens dom såvitt avser åtalet för narkotikabrott beträffande 717,7 gram växtdelar innehållande DMT (del av åtalspunkten 1 A).¹

Högsta domstolen undanröjer hovrättens dom såvitt avser åtalet för narkotikabrott beträffande 2 672 gram pulver innehållande DMT (del av åtalspunkten 1 A)² och lämnar tillbaka målet till hovrätten för den prövning som föranleds av Högsta domstolens förklaring.

K-OS ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av JH i Högsta domstolen med 5 096 kr. Av beloppet avser 4 077 kr arbete och 1 019 kr mervärdesskatt.

Det ankommer på hovrätten att i samband med att målet avgörs pröva frågan om JHs ersättningsskyldighet för kostnaderna för försvararen i Högsta domstolen.

---

¹ Beslagsnummer 2015-5000-BG58498-57 (59,6 gram), 2015-5000-BG58498-133 (39,6 gram), 2015-5000-BG58498-57 (539 gram) och 2015-5000-BG58498-133 (79,5 gram).

² Beslagsnummer 2015-5000-BG58498-22 (1 673 gram) och beslagsnummer 2015-5000-BG58498-79 (999 gram).

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

Riksåklagaren har yrkat att Högsta domstolen ska döma JH för narkotikabrott bestående i att han den 10 juni 2015 olovligen i överlåtelsesyfte innehaft 3 389,7 gram DMT, som är narkotika.

JH har motsatt sig ändring av hovrättens dom.

Högsta domstolen har meddelat det prövningstillstånd som framgår av punkten 4. Frågan om prövningstillstånd rörande målet i övrigt har förklarats vilande.

DOMSKÄL**Bakgrund**

1. JH åtalades för, såvitt nu är av intresse, narkotikabrott enligt 1 § första stycket 1 och 6 narkotikastrafflagen (1968:64) för att med uppsåt den 10 juni 2015 olovligen i överlåtelsesyfte innehaft 3 389,7 gram DMT (dimetyltryptamin), som är narkotika. JH erkände de faktiska omständigheterna men bestred ansvar för brott.
2. Av utredningen framgick att JH hade beställt och tagit emot leveranser från utlandet av pulver av mald rotbark från växten *Mimosa hostilis* som förpackats i 271 påsar om 10 gram vardera samt torkade blad från växten *Diploteris cabrerana* som förpackats i 34 påsar och två burkar om 20 gram vardera. Rotdelarna och bladen innehåller båda DMT.
3. Tingsrätten dömde JH för narkotikabrott. Hovrätten har ogillat åtalet.

Frågan i Högsta domstolen

4. Enligt prövningstillståndet är den fråga som Högsta domstolen har att besvara huruvida förpackningarna av pulver och torkade växtdelar från icke narkotikaklassificerade växter, som innehåller det narkotikaklassificerade

ämnet DMT, utgör en beredning enligt 1971 års psykotropkonvention genom att ha avdelats i doser samt till följd därav ska anses som narkotika enligt 8 § narkotikastrafflagen.

Rättsliga utgångspunkter

5. Den som olovligen innehar narkotika döms för narkotikabrott (1 § första stycket 6 narkotikastrafflagen). Med narkotika förstås läkemedel eller hälsofarliga varor med beroendeframkallande egenskaper eller euforiserande effekter, eller varor som med lätthet kan omvandlas till varor med sådana egenskaper eller effekter, och som på sådan grund är föremål för kontroll enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt, eller av regeringen har förklarats vara att anse som narkotika enligt lagen (8 §).

6. De internationella överenskommelser som avses är 1961 års allmänna narkotikakonvention (SÖ 1964:59 och SÖ 1972:41), 1971 års konvention om psykotropa ämnen (SÖ 1972:42; psykotropkonventionen) samt 1988 års konvention om olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen (SÖ 1991:41). I konventionernas förteckningar framgår vilka substanser som omfattas av kontroll.

7. På unionsrättslig nivå definieras narkotika som alla ämnen som omfattas av 1961 års konvention och psykotropkonventionen samt de ämnen som kontrolleras inom ramen för gemensam åtgärd 97/396/RIF om informationsutbyte, riskbedömning och kontroll av nya syntetiska droger.³ Regeringen har i sin tur förklarat de substanser som anges i bilagan till förordningen (1992:1554) om kontroll av narkotika som narkotika.

8. Substansen DMT är föremål för kontroll och upptagen i psykotropkonventionens förteckning I samt klassad som narkotika i bilagan till den svenska narkotikakontrollförordningen och i Läkemedelsverkets förteckning.

---

³ Se artikel 1.1 i rådets rambeslut 2004/757/RIF av den 25 oktober 2004 om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel.

Så är dock inte fallet med växterna *Mimosa hostilis* och *Diploteris cabrerana*. Materialet utgör därför inte narkotika enbart på den grunden att det innehåller den narkotikaklassificerade substansen DMT.

9. Systemet med narkotikaklassning innebär att de förteckningar över substanser som förklaras som narkotika i princip ska anses vara uttömmande. Högsta domstolen uttalade i rättsfallet "Psilocybin" NJA 1995 s. 219, som avsåg svampar som innehöll den narkotikaklassificerade substansen psilocybin, att försiktighet är påkallad när det gäller att bestämma vad som utgör narkotika mot bakgrund av den teknik som har valts för bestämningen. Detta föranledde Högsta domstolen att i "DMT I" NJA 2014 s. 259, som rörde 828 gram växtmaterial från *Mimosa hostilis*, uttala att det inte utan vidare följer av det nuvarande systemet med narkotikaklassning att åtgärder som att avlägsna blad, avskilja bark och mala ner bark till pulver kan förstås så att det därigenom har uppstått ett narkotikaklassat ämne. Att det framställts ett pulver föranledde alltså i sig inte att det var fråga om narkotika.

Beredning i psykotropkonventionens mening

10. Enligt artikel 3.1 i psykotropkonventionen omfattas en beredning av samma kontroll som det psykotropa ämne eller de ämnen som ingår i beredningen. Det innebär att även beredningar av psykotropa ämnen utgör narkotika enligt 8 § narkotikastrafflagen.

11. Med beredning avses enligt artikel 1 (f) i psykotropkonventionen

- "(i) any solution or mixture, in whatever physical state, containing one or more psychotropic substances, or
- (ii) one or more psychotropic substances in dosage form."

I svensk översättning

- "1) varje lösning eller blandning, oavsett dess fysiska tillstånd, vari ett eller flera psykotropa ämnen ingår, eller
- 2) ett eller flera psykotropa ämnen i avdelade doser."

12. Av konventionen följer alltså att varje lösning eller blandning, oavsett dess fysikaliska tillstånd, vari ett eller flera psykotropa ämnen ingår, eller ett eller flera sådana ämnen i avdelade doser, ska anses utgöra en beredning som medför att den omfattas av samma kontroll som det psykotropa ämnet i sig.

13. Frågan vad som utgör en beredning aktualiserades i "DMT I". Högsta domstolen fann här att den malda rotbarken från *Mimosa hostilis* inte var en lösning eller blandning. Det förhållandet att pulvret hade förvarats i två påsar om totalt 828 gram medförde inte att materialet kunde anses vara avdelat i doser. Materialet utgjorde därför inte en beredning i psykotropkonventionens mening.

14. Med ordet "dos" avses normalt en given eller bestämd mängd av ett läkemedel eller en substans. Verbet "dosera" används vidare typiskt sett som att mäta upp en lämplig dos eller mäta upp en bestämd mängd av ett läkemedel eller annan substans. Det saknas närmare klargöranden i psykotropkonventionen, liksom i övriga narkotikakonventioner, om vad som ska avses med "preparation ... in dosage form" (dvs. "beredning ... i avdelade doser").

15. I kommentaren till psykotropkonventionens bestämmelser⁴ anges rörande beredning i avdelade doser i artikel 1 (f) (ii) att det ska vara fråga om en uppmätt liten mängd psykotropt ämne eller en kombination av flera psykotropa ämnen i vilken form som helst (tablett, piller, ampuller eller pulver) som är färdig att konsumeras av eller administreras till en patient eller ett djur, oavsett om så sker oralt eller genom parenteral injektion (subkutant genom tillförsel i underhudsfettet eller intravenöst genom tillförsel direkt i en ven). Också i material som tillhandahålls av det internationella organet INCB används denna definition.⁵

---

⁴ Commentary on the Convention on Psychotropic Substances, 1971, United Nations Publication E/CN.7/589 – Sales No. E.76.XI.5, United Nations, New York, 1976.

⁵ Se Secretariat of the International Narcotics Control Board. Psychotropics Control Section, Training material. Control of psychotropic substances, FN, Wien, 2015 (dokument V.15-04196), s. 22 i stycke 84.

16. För att en substans eller ett ämne ska ses som en sådan beredning som omfattas av artikel 3.1 i psykotropkonventionen och därmed utgöra narkotika bör, i enlighet med vad som angetts i bl.a. kommentaren till konventionen, krävas att beredningen är uppdelad i en liten mängd som är färdig för konsumtion. Försiktighet är påkallad när det gäller att bestämma vad som utgör narkotika (jfr "Psilocybin" och "DMT I", p. 9). Kravet bör därför innebära dels att det är fråga om en mängd som i sig är avsedd för konsumtion vid ett tillfälle, dels att den avdelade mängden kan tillföras brukaren utan någon åtgärd som inte är direkt kopplad till tillförseln. Att det således t.ex. krävs att ämnet vid tillförseln hettas upp eller blandas i en vätska hindrar inte att den kan anses färdig för konsumtion.

Bedömningen i detta fall

17. Av utredningen framgår att JH innehade 271 påsar om 10 gram vardera som innehöll ett pulver från malen rotbark av växten *Mimosa hostilis*.

18. Riksåklagaren har visat att en normaldos DMT visserligen kan variera beroende på vilket sätt substansen intas. Ett oralt intag förutsätter normalt tillförsel av ett ytterligare ämne (s.k. MAO-hämmare) som leder till att DMT kan tas upp av kroppen. En normaldos kan då uppskattas till mellan 5 och 10 gram av rotdelar från växten. En låg dos uppgår i sin tur till under 5 gram och en hög dos över 15 gram. Det överensstämmer enligt Riksåklagaren även med de upplysningar som leverantören har lämnat på de aktuella förpackningarna. Påsarna med pulvret innehöll därför vad som uppfyller kravet på en normaldos såvitt avser mängden. Det framgår också av utredningen att pulvret är färdigt för konsumtion, t.ex. genom att det blandas ut i en milkshake eller i vatten och därefter intas oralt.

19. Påsarna med *Mimosa hostilis* var alltså förpackade i sådana doser som avses i artikel 1 (f) (ii) i psykotropkonventionen och var därför att anse som narkotika.
20. Av utredningen framgår vidare att de torkade bladen från växten *Diploterys cabrerana* förpackats i 34 påsar och två burkar om 20 gram vardera. Det framgår av utredningen att även dessa förpackningar innehöll så mycket av DMT att de utgjorde en normaldos.
21. När det gäller kravet på att växtdelarna ska vara färdiga för konsumtion är utredningen mer bristfällig. Av de upplysningar som leverantören har lämnat på de flesta av de aktuella förpackningarna framgår att 5 till 15 gram av de torkade bladen ska läggas i en till två liter vatten som sedan ska kokas under fyra timmar på låg värme. Infusionen kan sedan reduceras till en koncentrerad vätska som intas tillsammans med en MAO-hämmare. Någon information om att bladen kan intas på annat sätt än efter sådan kokning finns inte i målet. Eftersom annat inte är visat än att det krävs en längre tids hantering för att den psykotropa substansen DMT som finns i bladen ska kunna tillföras brukaren, kan kravet på att materialet är färdigt för konsumtion inte anses uppfyllt.
22. De påsar och burkar som innehöll *Diploterys cabrerana* kan alltså inte anses ha varit förpackade i sådana doser som avses i artikel 1 (f) (ii) i psykotropkonventionen. Växtdelarna var därför inte att anse som narkotika.
23. Vid denna utgång bör prövningstillstånd meddelas beträffande målet i övrigt.
24. Hovrättens frikännande dom beträffande växtdelarna från *Diploterys cabrerana* bör fastställas. Såvitt avser pulvret av *Mimosa hostilis* bör domen

undandröjas och målet i den delen lämnas tillbaka till hovrätten för den prövning som föranleds av Högsta domstolens förklaring.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gudmund Toijer, Ann-Christine Lindeblad, Johnny Herre (referent), Ingemar Persson och Lars Edlund
Föredragande justitiesekreterare: Lina Zettergren